

■ CONVIVENZA

A la moda veglia e tuttina actual

DA PIEDER CAMINADA*

Twitter e Facebook: Gea, era jau sun da la partida – ma be in pau. E be per motivs professiunals. Per motivs privats avessi per mai be dà pouca raschun d'avrir in account d'utilisader. Privat è per mai privat. E betg mez public. E tge pomai duess esser social tar las medias socialas?

Bun, forsa sun jau me-mia pedant. Ma mes pledari ma di che «social» haja las suandantas definiziuns: «a) pertutgant la cuminanza, b) pertutgant il bainstar public; nizzaivel a la publicitad, c) caritativ, servetschavel, d) pertutgant la posiziun sociala». Sin Twitter e Facebook na chat jau nagut da tut quai; forsa cun excepziun dad a), ma be sche jau interpretesch questa definiziun a moda fitg libra.

Sco ditg, jau sun sin Twitter e Facebook. Betg il davos perquai che contemporans bainmanegionds m'han adina puspè fatg crair che jau na possia sco schurnalist betg far resistenza vers las medias socialas. Ubain libramain tenor Friedrich Schiller: «Tgi che na va betg cun il temp, va cun il temp.» Pia sun jau ma decidì per l'emprima part dal citad da Schiller e sun ì cun il temp – uschia che jau sun anc adina qua. Ed jau admet: Jau chat en las medias socialas bler che m'interessescha. Per exempel in commentari prudent e curaschus da la schurnalista da televisiun tudestga Anja Reschke, il qual jau avess bain manchentà senza Twitter e Facebook. Ubain in'intervista interessanta cun la linguista Elisabeth Wehling che declera co ch'il linguatg populistich da dretga funcziunescha

Ma i dat era l'autra vart, la vart che cuntenta be – Dieus pertgira – il voyeurissem zuppà profundamain en mai. Gea, mintgatant ma divertesch jau diabolicamain davart quai che intgins da mes followers ed amis tradeschan da sasezs en las medias socialas. Ed intgins na laschan propri davent nagut. Qua vegnan derasadas da levsenn en la rait fotografias e filmins privats, gea schizunt intims. Entant ston ils twitterers e facebookers savair ch'els n'han absolutamain nagina controlla tgi che po finalmain vesair tut quai ch'els publitgeschan. Pertge ils buns amis na tegnan quai betg adina per sasezs, mabain partan questas penibladads puspè cun lur amis che partan lura ...

Che jau patratg gist oz dad aut davart la rolla da las medias socialas n'ha – tge ironia – da far nagut cun las medias socialas. Dacurt seseva jau numnamain en il tren, cura ch'ina dunna ha prendì ora da sia tastga in spiegel da bellet ed ha entschavì a smincar plain premura ed en tutta publicitad ses egls cun bellet per ils viertgels dals egls e mascara. Sco quai che mia dunna fa la damaun a chasa davant il spiegel. Ed era sche mia

dunna na schess mai quai, sai jau ch'ella vul esser suletta quel mument. Quai che jau respect era. A mai tanschi, sche mes egls pon sa delectar dal resultat final.

Etuttina han las medias socialas e la dunna che sa smincescha en tutta publicitad in tratg comunabel: I manca savens il turpetg natiral. Turpetg? Tge pled a la moda veglia! «Sentiment da penibladad, grond embarass», legel jau en mes pledari. Ed uschia giavisch jau a tut mes followers ed amis en las medias socialas, ma er a la dunna en il tren in zic sentiment da turpetg. Quai po bain tunar a la moda veglia, è dentant pli actual che quai ch'ins pensa. Pertge turpetg è in'auto-protecziun. Ubain en auters plects: Tgi che ha (anc) in sentiment da turpetg, sa protegia savens da sasez.

*Pieder Caminada è mainproject scolaziun e redactor tar la «Südostschweiz». El è creschi si a Glion en in ambient per gronda part tudestg e viva oz en il vitg rumantsch da Castisch.

Vocabulari

a la moda veglia – altmodisch
 pledari – Wörterbuch
 servetschavel – hilfsbereit
 bainmanegiond – gut meinend
 admetter – zugeben
 prudent – klug
 cuntentar – befriedigen
 zuppà – versteckt
 diabolicamain – teuflisch
 tradir – hier: preisgeben
 derasar da levsenn – unbedarft,
 leichtsinnig verbreiten
 spiegel da bellet – Schminkspiegel
 smincar – schminken
 bellet per ils viertgels dals egls –
 Lidschatten
 tanscher – genügen
 tratg comunabel – Gemeinsamkeit
 turpetg natiral – natürliche Scham
 embarass – Verlegenheit
 autoprotecziun – Selbstschutz

Unterstützt von der
Lia Rumantscha

Lia Rumantscha